

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/172896,Elzbieta-Strzeszewska-Roman-Dziemieszkiewicz-Adam-Pogoda.html>

27.02.2026, 00:52

Elżbieta Strzeszewska: Roman Dziemieszkiewicz „Adam”, „Pogoda”

Zgodnie z najbardziej znaną wersją śmierci tego żołnierza podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego, 30 października 1945 r. został zastrzelony przez żołnierzy sowieckich na dworcu lub w okolicach dworca kolejowego w Ciechanowie, gdy stanął w obronie napastowanej przez tych żołnierzy dziewczyny bądź (według innego przekazu) po próbie uniemożliwienia grabieży przez czerwonoarmistów butów.

[Armia Czerwona](#) [Okupacja sowiecka](#) [Podziemie antykomunistyczne](#)

30.10.2026

Roman Dziemieszkiewicz urodził się w 1918 r. jako najstarsze z dzieci Stefanii ze Świerczewskich i Adama Dziemieszkiewicza. Rodzina ojca wywodziła się z powiatu orszańskiego. W 1918 r., ze względu na wydarzenia rewolucji październikowej i antybolszewickie nastawienie ojca – żołnierza Białej Armii – przeprowadzili się do miejscowości Zagroby-Zakrzewo, zaś w 1929 r. zamieszkali w Zambrowie. Wówczas urodziło się młodsze rodzeństwo Romana – siostra Eugenia (ur. 1921 r.) oraz bracia: Mieczysław (ur. 1925 r.) i Jerzy (ur. 1931 r.).

Zgodnie z zeznaniami matki, Stefanii Dziemieszkiewiczowej, złożonymi w trakcie śledztwa w 1950 r., spisany przez funkcjonariusza Urzędu Bezpieczeństwa, Roman

„(...) skończył 7 oddz. szk. pow. 3 lata szkoły rzemieślniczej w Ostrołęce i 1½ roku szkoły lotniczej na Okęciu w Warszawie po którym poszedł w 1937 r. na ochotnika do lotnictwa”.

W czasie wojny rodzina Dziemieszkiewiczów przeniosła się do Makowa Mazowieckiego. Roman pracował wówczas jako mechanik w różnych firmach niemieckich w Ciechanowie, Makowie i w Łomży. Jesienią 1944 r., podczas ewakuacji Makowa, wyjechali do Ciemnowa w powiecie ciechanowskim, a w lutym 1945 r. zamieszkali w Ciechanowie przy ul. Płońskiej.

W maju 1945 r. Roman i Mieczysław opuścili Ciechanów. Zgodnie z zeznaniami ich matki zamierzali przenieść się wraz z nią do Wrocławia.

Na celowniku bezpieczniaków

W nocy z 1 na 2 maja 1945 r. por. Roman Dziemieszkiewicz przeprowadził, na rozkaz szefa Sztabu Komendy Okręgu II Mazowsze-Północ Stanisława Borodzieja „Wary”, akcję zbrojną na areszt Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (PUBP) w Krasnosielcu, w trakcie której uwolniono 42 żołnierzy Armii Krajowej (AK) i Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ). Część z uwolnionych weszła w skład powołanego przez niego oddziału partyzanckiego.

Roman Dziemieszkiewicz był komendantem Powiatu NSZ Ostrołęka i Powiatu NSZ Ciechanów (Okręg II NSZ Mazowsze Północne).

Sylwetkę „Pogody” opisał w swoich zeznaniach z 1945 r. Stanisław Karwowski „Twardy”:

„Jak słyszałem ma on pochodzić ze wsi Karniewo powiatu makowskiego. Rysopis jego jest następujący wzrost średni lat około 35-38 włosy ciemne czesane do góry twarz okrągłą

zarost ciemny golony. »Pogoda« jest Komendantem Bojówki Okręgowej”.

Inny współpracownik „Pogody”, były członek NSZ Marian Keczmerski, zeznał z 1948 r.:

„Osobnik ten wzrostu niskiego, szatyn z włosami zaczesanymi do góry, tuszy dosyć tęgiej, twarzy okrągłej, mający mieć około 25-ciu lat, w organizacji »N.S.Z.« zajmował dość poważne stanowisko, którego bliżej nie mogę określić [...] O ujawnieniu się w/w nic mi nie jest wiadome”.

Śmierć za buty?

Roman Dziemieszkiewicz zginął 30 października 1945 r. Zgodnie z najbardziej znaną wersją jego śmierci został zastrzelony przez żołnierzy sowieckich na dworcu lub w okolicach dworca kolejowego w Ciechanowie, gdy stanął w obronie napastowanej dziewczyny bądź (według innego przekazu) dobytku (buty) swojego lub innych obrabowywanych ludzi.

Inne wersje mówią, że „Pogoda” poniósł śmierć z rąk żołnierzy sowieckich (którzy zamierzali ukraść mu rower na drodze prowadzącej z Ciechanowa do Płońska) bądź, że zginął w starciu z grupą żołnierzy (Ludowego) Wojska Polskiego w Ciechanowie.

Niejednoznaczność informacji posiadanych przez organa bezpieczeństwa sprawiła, że już w latach 50. ubiegłego wieku służby nie były w stanie potwierdzić okoliczności śmierci „Pogody”. W rezultacie jeszcze w 1960 r. poszukiwały informacji o miejscu jego zamieszkania, między innymi za pośrednictwem Biura Ewidencji Ludności i Dowodów Osobistych.

Rozbieżność informacji posiadanych przez służby sprawiła, że w powstałej w latach 70. XX w. charakterystyce dotyczącej Okręgu II NSZ-NZW (Narodowego Zrzeszenia Wojskowego) mylnie stwierdzono, że Roman Dziemieszkiewicz „Adam”, „Pogoda” zginął 19 grudnia 1946 r. podczas akcji przeprowadzonej przez PUBP w Ostrołęce na terenie gminy Lelis w pow. ostrołęckim. Tymczasem tego dnia poległ kpt. Aleksander Bednarczyk „Adam”, żołnierz Związku Walki Zbrojnej, a następnie AK Obwodu Ostrołęka, od 1945 r. komendant organizacji AKO (Armia Krajowa Obywatelska) w Obwodzie Ostrołęka i Obwodzie Zrzeszenia WiN Ostrołęka.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Armia Czerwona, Okupacja sowiecka, Podziemie antykomunistyczne

Artykuł

Grób Romana Dziemiszekiewicza pseudonimy Adam, Pogoda na cmentarzu przy ul. Płońskiej w Ciechanowie. Fot.: Elżbieta Strzeszewska